

מתרצת הגמרא: אמרי, אניסא דרבים כולי עלמא מיהויבי לברוכי, אבל אניסא דיחיד רק איהו [בעל הנס] (39) חייב לברוכי. (40)

תנו רבנן: הרואה את מעברות הים – מקום שעברו בו ישראל בקריעת ים

סוף, (41) ומקום מעברות הירדן, או את מעברות נחלי ארנון, או אבני אלגביש שהשליך ה' על האמוריים כשנלחמו עם יהושע במורד בית חורון, ואבן שבקש לזרוק עוג מלך הבשן על ישראל, ואבן שישב עליה משה ובקש רחמים על ישראל בשעה שעשה יהושע מלחמה בעמלק, ונציב

38. ראה בירושלמי שנס שארע לשבט אחד, תלוי במחלוקת רבי מאיר ורבי יהודה לגבי פר העלם דבר, אם בא על חטא של שבט אחד בלבד.

ועוד אמרו שם, שכל ישראל חייבים בברכה על נס שנעשה ל"אדם מסוים", כיואב בן צרויה, או נס שהתקדש שם שמים על ידו בעולם, כגון הנס שארע לדניאל בגוב האריות, ולחנניה מישאל ועזריה ככבשן האש, וכתב המג"א שעתה אין לנו אדם מסוים, וביאר בבה"ל שאפילו דניאל וחביריו מברכין על ניסם רק משום שהתקדש בו ש"ש, אך אינם נחשבים כ"אדם מסוים" אע"פ שהיו מפורסמים, עד שיצא טבעם בכל העולם. וראה במשך חכמה [בראשית לז כד] שדוד היה אדם מסוים, ובכל זאת לא ברך כשניצל מכף שאול, כי גם שאול היה מסוים.

39. הרי"ף גרס "איהו ובריה ובר בריה מברכים". וביאר המעדני יו"ט שכמו שרחמי האב על הבן עד ג' דורות [רש"י בראשית כא כג] כך להיפך שמחת הבן על הצלת אביו עד ג' דורות, וזו גם כוונת בעל הטורים [שמות י ב, עי"ש].

אכן בטור [ריח] הביא שיש מפרשים [הרשב"א] כי לגירסא זו כל יוצאי יריכו מברכים, עד עולם. וראה יד אהרן שרק צאצאיו שנולדו אחר הנס מברכים, והיינו משום שהצלתו הועילה להם שיבואו לעולם.

40. משמע שאדם אחר אינו מברך, אפילו אם ראה את הנס בעיניו, והיינו כי אין זו ברכת הראיה אלא ברכת שבח והודאה של הניצול, אכן טעם זה מועיל רק כשחוזר ורואה את מקום הנס, ועדיין צריך טעם למה לא יברך בשעת ראיית הנס על שינוי הטבע.

41. לשון רש"י, ודייק הבה"ל [ריח ד"ה כגון] כשיטת הכפתור ופרח שמברך רק כאשר הגיע למקום שממנו הוא רואה את המקום שארע בו הנס.

ובשערי תשובה כתב בשם מהריט"ץ שאפילו עומד בעליה אינו מברך על נס שנעשה לו בבית עד שיעמוד במקום שנעשה הנס, ולפי המבואר בהערה 34 יתכן לפרש שלא נחלקו, אלא בנס של יחיד ההודאה על ההטבה שנעשית לו, ולכך צריך לעמוד במקום שנעשתה, אך בנס של רבים ההודאה על ההנהגה הניסית עם הכלל, ולזה די שהוא רואה את המקום כהיכי תמצוי לברך.

אכן הרמב"ם [ברכות י ט] נקט שדי בראיית חלק מים סוף, והבה"ל העיר מכאן, ועוד שהרי במעברות הירדן נקט שצריך לראות מקום שעברו בו ישראל. ויתכן שנקט כי בים סוף מברך גם על מה שנערו המצרים לים, ונס זה לא נעשה רק במקום החרבה, אלא בכל הים, וכדבריו [יסוה"ת ח א] ש"הוצרך להשקיע את המצרים, קרע את הים והצלילם בו".